

Čiščenje na Akademiji

Avtorica: Martina Vuga

Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Na področju konservatorsko-restavratorskih postopkov čiščenja so se uveljavili novejši protokoli, metode in materiali s pomočjo katerih se močno povečuje število različnih možnosti pristopanja k izvedbi. Omogočajo nam boljši nadzor, večjo selektivnost in varnost.

Če temu konservatorji-restavratorji želimo slediti, potrebujemo vedno več znanja kemije, kar nam pomaga pri razumevanju trenutnega izziva ter pri odločanju o nujnosti in možnostih izvedbe postopka čiščenja.

Med nalogami *Oddelka za konserviranje in restavriranje likovnih del Akademije za likovno umetnost in oblikovanje* ni le predajanje znanja študentom, ampak tudi kolegom v praksi. S tem namenom smo zasnovali cikel izpopolnjevanj, na katerih bi delili pristop, kot ga uči Paolo Cremonesi, ki ga redno gostimo v Ljubljani od leta 2010. Dostop do praktičnega dela njegovih delavnic je številčno vedno zelo omejen, zato smo želeli osvojeno znanje predati sami, najprej s pregledom teoretičnih osnov v domačem jeziku. Leta 2022 smo zato v zborniku *Konservator-restavrator* objavili članek na temo čiščenja. Za tiste, ki bi želeli sodobne pristope vpeljati v svoje delo, smo v sodelovanju in s podporo *Evropske mreže za dediščinsko znanost (E-RIHS)* jeseni 2023 izpeljali še dve praktični delavnici. Na prvi smo povzeli osnove pristopanja k čiščenju površin z vodnimi sistemi ter možnosti njihovega prilagajanja, tako da jih lahko uporabimo tudi za odstranjevanje v vodi sicer netopnih sestavin umazanije. Praktično delo z udeleženci je nato potekalo na izbranih slikah na platnu, lesenih kipih in drugemu gradivu sodelujočih. Po pregledu stanja umetnin in oceni možnosti varne uporabe vodnih sistemov, smo na površinah izmerili pH vrednosti. Na podlagi rezultatov smo izbrali ustrezne sestavine za pripravo osnovnega seta pufrov in njihovih zgoščenih oblik. Po testiranju smo za čiščenje površin izbrali najustreznejše čistilne materiale in metode nanosa.

Druga delavnica je bila posvečena organskim topilom in odstranjevanju materialov. Pregledali smo nabor manj škodljivih, "zelenih" organskih topil, njihove prednosti, slabosti, omejitve ter parametre topnosti. Predstavili smo različne možnosti zgoščevanja topil. Udeleženci so nato za testiranje topnosti pripravili nov set mešanic (izooktana, acetona, etanola), kar je posebej uporabno, ko želimo na primer s slike odstraniti nesprejemljivo spremenjen lak. Preizkusili smo različna preprosto zgoščena organska topila in gele pripravljene s *Carbopolom* ter jih uspešno uporabili za odstranjevanje bronze, šelaka in preslikav s polikromiranih lesenih površin.

Za kolege, ki delajo izključno kot samostojni kulturni delavci ali samostojni podjetniki, je bila udeležba sofinancirana. Zaradi izjemnega interesa smo delavnici izvedli dvakrat (skupno 34 udeležencev). S tem smo začeli večletni cikel izpopolnjevanj s področja čiščenja. Za jesen 2024 najavljamo tretjo delavnico ciklusa: čiščenje na vodo občutljivih površin, na kateri bodo predstavljene tudi emulzije, v letu pa 2025 načrtujemo ponovitev prvih dveh delavnic.

Slika 1: Merjenje pH vrednosti površine z uporabo agar gela

Slika 2: Testiranje topnosti porumenelega laka

Slika 3: Odstranjevanje bronze iz sijajno pozlačenega angelovega krila

Slika 4: Delo udeležencev delavnic